

Riktig journalistik gör skillnad.

Prenumerera

Logga in

Göteborgs-Posten

Nyheter Göteborg Borås Sport Din ekonomi Kultur Ledare Debatt

Kulturdepartementet ser nu över möjligheten till återkallelse av sändningstillstånd med hänsyn till Sveriges säkerhet. Genrebild. Bild: STEN-ÅKE STENBERG 1/2

Nils Funcke: Snart kan yttrandefriheten begränsas ytterligare

Kulturdebatt • Kulturdepartementet ser nu över möjligheten att återkalla sändningstillstånd med hänsyn till Sveriges säkerhet. Det riskerar tysta uppgiftslämnare och ge oss fega utgivare. Fri åsiktsbildning kan begränsas där den behövs som bäst, skriver yttrandefrihetsexperten Nils Funcke.

Det här är en debattartikel. Syftet med texten är att påverka och åsikterna är skribentens egna.

Nils Funcke

🕒 17:28 - 6 feb, 2023

De flesta häpnar när de får höra att utgivningsbeviset för en tidning kan dras in. Att tillståndet för att sända radio och tv kan återkallas låter främmande och så långt bort att vi inte bryr oss. Klart att vi ska kunna hämta tidningen i brevlådan. Kunna slå på tv:n utan att mötas av en nyhetsuppläsare som vore hon hämtad från nordkoreansk stats-tv.

Den svagaste länken när det gäller yttrandefriheten är överföringen från den som tänkt en tanke och mottagaren. I diktaturer är det en självklarhet att sätta in stöten just här. Men även i mer eller mindre mogna demokratier tummar ministrar på förbudet för staten att vidta hindrande åtgärder för spridningen av yttranden. När pressen utifrån hårdnar kommer fördömanden av enskilda yttranden även om de håller sig inom lagens hank och stör. Vi har sett det i samband med Erdogandockan. Under Muhammedkrisen 2005 – 2006 stängdes en svensk grundlagsskyddad webbtidning efter ingripande från utrikesministern. Under andra världskriget krökte regeringen rygg för Nazitysklands krav på åtgärder mot pressen.

Men regeringen har, med stöd i grundlagarna, åtgärder i beredskap som är mycket mer ingripande än påtryckningar och fördömande av enskilda yttranden.

Om Sverige befinner sig i krig kan en dagstidning som dömts för vissa brottsliga yttranden få sitt utgivningsbevis indraget i sex månader. Radio och tv-sändningarna kan inte bara stoppas i händelse av krig eller krigsliknande förhållanden utan även i fredstid.

Bland annat om sändningarna bryter mot kravet på saklighet och den så kallad demokratibestämmelsen.

Men det anses inte vara tillräckligt.

”

En uppdaterad indragningsmakt riskerar i kombination med den nya bestämmelsen om utlandsspioneri att vi får överdrivet försiktiga utgivare

I mars 1996 beklagade regeringen att det saknas en möjlighet att återkalla ett tillstånd för radio- och tv-sändningar för ”vars innehåll utgör en fara för Sveriges säkerhet”.

Propåerna har nu konkretiserats och kokats ned till lagtext i en skrivelse som nu bereds inom kulturdepartementet. Återkallelse ska kunna ske om sändningarna ”inneburit en fara för att säkerheten skadats” och det förelegat ”en viss sannolikhet” för att säkerheten ska skadas. Det behöver alltså inte ha uppstått en påvisbar skada.

Förslaget träffar tv, sökbar text-tv, ljudradio, närradio och kommersiell radio. I dag 662 totalt radio och tv-kanaler. Public service-företagen – SVT, SR och UR – omfattas inte. De har en roll i totalförsvaret och ska vid höjd beredskap ”lyda direkt under regeringen”.

Utredningen förslår också att inte bara närradio och kommersiell radio utan även tv-sändningar, totalt 45 verksamheter, ska kunna få sina tillstånd indragna om ”en domstol har funnit att ett program har innefattat ett yttrandefrihetsbrott som innebär ett allvarligt missbruk av yttrandefriheten”.

Om bestämmelsen vidgas kommer frågan varför periodiska skrifter inte ska omfattas och deras utgivningsbevis kunna dras in. Flera periodiska skrifter bedriver i dag beställ-tv på sina webbplatser.

Att dra in eller återkalla ett tillstånd strider mot grundläggande rättsprinciper. Endast begångna brott ska beivras. Inte eventuella framtida publiceringar. Bestämmelsen hör inte hemma i en demokrati.

Indragningen av ett utgivningsbevis eller sändningstillstånd påminner i sina grunddrag om indragningsmakten under första halvan av 1800-talet. Om en tidning ansett ”vädlig för allmän säkerhet” eller ”smädlig” kunde utgivningsbeviset dras in. Framför allt drog Karl XIV Johan in utgivningsbeviset när tidningarna förorsakat störningar med utländska makter.

En uppdaterad indragningsmakt riskerar i kombination med den nya bestämmelsen om utlandsspioneri att vi får överdrivet försiktiga utgivare, tystare uppgiftslämnare och därmed att den fria åsiktsbildningen begränsas där den behövs som bäst.

Nils Funcke är journalist och yttrandefrihetsexpert.

Läs mer i GP Kultur:

LÄS OCKSÅ: [Pinsamt av regeringen att fördöma dockprotesten](#)

LÄS OCKSÅ: [Erdogan behöver Sverige som fiende för att vinna valet](#)

LÄS OCKSÅ: [Ni kan fängsla regissörerna – men inte stoppa filmen](#)

Anmäl dig till vårt nyhetsbrev

GP:s kulturredaktion tipsar om veckans snackisar, händelser och guidar dig till Göteborgs kulturliv.

För att anmäla dig till nyhetsbrevet behöver du ett digitalt konto, vilket är kostnadsfritt och ger dig flera fördelar. Följ instruktionerna och anmäl dig till nyhetsbrevet [här](#).